

SEMINARI INTERNACIONAL SOBRE LONGEVITAT

Dissenyar el futur: protecció social i sistemes de suport per a un món més longeu

SEMINARI INTERNACIONAL SOBRE LONGEVITAT

*Dissenyar el futur:
protecció social
i sistemes de suport per
a un món més longeu*

JUAN RAMÓN FUERTES,
DIRECTOR GENERAL
ADJUNT DE
LA FUNDACIÓ
"LA CAIXA"

Els orígens de "la Caixa" es remunten a fa 120 anys. El nostre fundador, Francisco Moragas, estaria molt satisfet de poder celebrar aquesta cimera sobre longevitat i persones grans a Barcelona. S'hi tractaran tres aspectes que canvien la realitat del món: la longevitat, el paper dels cuidadors i la sostenibilitat financera. Val la pena recordar l'informe de les Nacions Unides, amb una projecció fins al 2084. Arribada aquesta data, la població –arribarem a ser 10.000 milions de persones– començarà a disminuir. Però adverteix d'una qüestió molt important: l'estructura poblacional canviarà. Necessitarem un nou contracte social d'acompanyament a les persones grans. Hem de preparar-nos amb temps.

Necessitem sistemes de pensions sostenibles, que generin incentius a la contribució i proporcionin unes pensions adequades. El problema d'aquest triangle del benestar és que és fàcil assolir dos d'aquests objectius, però molt difícil aconseguir-los tots tres. Costa molt de dir quina és la solució: que tothom rebi les mateixes pensions? Que cadascú rebi just l'equivalent de la seva contribució al sistema? A finals del segle passat es va produir un gran canvi i es van millorar els incentius per a les contribucions. Però aquesta reforma va patir diversos contratemps. Es va subestimar el cost dels fons privats de pensions. Els beneficis van ser més baixos del que s'esperava, i això va provocar desil·lusió. No es van fer prou canvis. A molts països hi ha una pressió elevada per jubilar-se aviat. Estem buscant un nou paradigma.

MICHAŁ RUTKOWSKI,
DIRECTOR
REGIONAL DE
DESENVOLUPAMENT
HUMÀ A EUROPA
I L'ÀSIA CENTRAL,
BANC MUNDIAL

*“L'estructura de la població canviarà.
Necessitem un nou contracte social d'acompanyament a les
persones grans. Hem de preparar-nos amb temps.”*

*“Necessitem sistemes de pensions sostenibles, que generin incentius
a la contribució i proporcionin unes pensions adequades.”*

Protecció social per a un envelliment actiu a escala mundial

JAMELE RIGOLINI,
ASSESSOR SÈNIOR EN
MATÈRIA DE PROTECCIÓ
I OCUPACIÓ,

Un repte global. Molts països d'ingressos mitjans –la Xina, l'Índia, Macedònia del Nord– envelleixen molt més ràpid que països d'ingressos alts. **Arribat el 2050, quatre de cada cinc persones de més de seixanta-cinc anys viuran en països d'ingressos baixos o mitjans.** Europa és la regió més envellida del món, però l'Àsia oriental està envellint a un ritme molt ràpid.

Diversos sectors que interactuen. Ens hem de sentir afortunats d'envellir, perquè significa que vivim més. Tenim més capital humà: ha sorgit una economia de les persones grans. També és un nou repte de desenvolupament. És una megatendència que impacta en una gran quantitat de sectors: les cures, el mercat laboral, la producció, el comerç i l'emigració.

Ser més productius. Tots tenim una funcionalitat cognitiva que disminuirà: ens farem dependents. **No podem actuar d'una manera tan activa al mercat laboral.** Cal preparar les persones envellides del futur perquè siguin més productives.

Tendències similars. L'envelliment comporta més pobresa i un augment de les desigualtats de gènere. **A tots els països es reproduïxen els mateixos problemes: la participació en el mercat laboral cau en picat tant als països d'ingressos alts com als d'ingressos baixos o mitjans.** Però les solucions han de ser diferents, segons les diverses capacitats, els mitjans financers i els potencials de cada país per atreure els immigrants.

Grans respostes. El 2070, la major part dels països hauran d'augmentar espectacularment la seva despesa en pensions. Hem de fer que tota l'economia evolucioni d'una manera integrada. **Hi ha quatre grans respostes: 1) longevitat saludable; 2) treballar més anys; 3) la migració com a part necessària de la solució, i 4) salut i seguretat econòmica de les persones grans.**

Sostenibilitat i seguretat. Hem de garantir la sostenibilitat i la seguretat dels sistemes de pensions. **Cal establir pensions socials per a les persones que no han pogut contribuir al sistema.** Cal incloure-hi les

persones no ocupades i el sector informal. No és fàcil. Hem de tractar el tema de les disparitats entre gèneres.

L'estat no ho pot pagar tot. Hem d'expandir la qualitat de les atencions socials, i això és molt costós. Hem de buscar una altra manera de tenir cura de les persones sense institucionalitzar-les. Als països d'ingressos mitjans i baixos, cal l'aportació del sector privat. L'estat no ho pot pagar tot. Queda un llarg camí per recórrer.

Solucions innovadores. Al Banc Mundial estem implementant un sistema d'estalvis perquè el sector informal pugui ampliar la cobertura de l'assegurança social a altres sectors. **Cal molt més que un finançament massiu: necessitem solucions innovadores que s'adaptin als contextos locals.**

Reptes integrats. L'agenda de les cures implica actuar sobre el finançament i els mercats laborals. **No podem treballar únicament en un aspecte. La cooperació serà fonamental.**

“L’agenda de les cures implica actuar sobre el finançament i els mercats laborals. No podem treballar únicament en un aspecte. La cooperació serà fonamental.”

Pilars per abordar l'envelliment: les cures de llarga durada

SHEREEN HUSSEIN, CATEDRÀTICA DE POLÍTICA SANITÀRIA I SOCIAL, ESCOLA D'HIGIENE I MEDICINA TROPICAL DE LONDRES

Els reptes de les cures de llarga durada: què funciona, què no ha funcionat i què cal reformar?

Què són les cures de llarga durada?

Quan parlem de cures de llarga durada ens referim al suport mèdic i social per ajudar la gent a viure de manera autònoma. Les definicions no són gaire estrictes en el que inclouen i el que no. **Parlen de serveis per alleujar el dolor i evitar un deteriorament de la salut. I després, en funció de les mesures de dependència, inclouen unes coses o unes altres. La UE parla de participació comunitària. L'OMS, de serveis preventius.**

Els immigrants envelleixen. Augmenta el nombre d'anys que vivim amb una salut que no és òptima. Hi ha gent que viu més, però amb malalties. **La immigració laboral està omplint les llacunes, però els immigrants també envelleixen.**

Autocura. Les cures de llarga durada interseccionen amb el mercat laboral, amb les polítiques socials, de benestar, d'ocupació, etc. **Si no hi ha un sistema sanitari universal i accessible, hi haurà més necessitats a llarg termini que se satisfaran amb cuidadors informals.** Veiem molts moviments sobre la necessitat de l'autocura.

Filosofia de les cures. Una qüestió, en el context dels països, és la responsabilitat de les cures. Quines persones cal cuidar? Què s'ha d'oferir? Com es finança i com es governa, tot plegat? **Alemanya i el Regne Unit tenen sistemes mixtos. Escandinàvia, un sistema universal. A Espanya, les cures se sustenten en la família.** I a l'Europa de l'Est i central, hi ha sistemes transicionals. S'ha produït una mercantilització i una fragmentació de les cures entre diversos ministeris.

Despesa o inversió? Les cures sempre es compten com a despesa. **A mi m'agradaria argumentar que són una inversió que reporta un benefici.** Els diners surten dels impostos, les assegurances i les contribucions especials. De vegades, hi ha combinacions: impostos i assegurances a llarg termini, com en el cas del Japó.

Cuidadors informals. Dinamarca es considera sempre el millor model i, en molts aspectes, ho és. Té una cobertura molt àmplia i un concepte molt ampli de les cures. Hi ha un reconeixement dels cuidadors informals, ja que reben una remuneració.

Regular. El finançament i la governança són temes crucials. **Als països d'ingressos baixos i mitjans sembla una causa perduda, perquè no tenen gaire finançament i hi ha poc espai per crear nous sistemes d'assegurances.** Jo començaria per la regulació: donaria responsabilitat a l'estat per regular.

Support informal. Hem d'assumir que l'ecosistema de les cures tindrà un suport informal, tant si és remunerat com si no. I l'hem de considerar un component clau del sistema. Cal parlar amb molts actors. **La gent gran és vulnerable. La digitalització ha de ser una oportunitat.**

Trajectòria vital. L'envelliment és una trajectòria vital. **Als països d'ingressos baixos i mitjans, la gent no té capacitat per planificar l'envelliment.**

“Hi ha gent que viu més, però amb malalties. La immigració laboral està omplint les llacunes, però els immigrants també envelleixen.”

TAULA RODONA

Qui cuida? Polítiques de suport als cuidadors professionals i desenvolupament d'habilitats

ELENA GLINSKAYA

Professionalitzar les cures. Els cuidadors de primera línia són cuidadors familiars, amb un salari formal o informal. La majoria són dones d'una certa edat. No hi ha cap país que hagi aconseguit professionalitzar prou els seus serveis de cura. Els treballadors estrangers representen un percentatge cada cop més important de la força laboral. Molts països veuen aquest sector amb potencial per generar ocupació.

CARMEN MAEZTU

Personalitzar. Entenem que les cures de llarga durada han de passar per una gran transformació, amb serveis més adaptats a les necessitats de les persones i al territori. Estem personalitzant les cures. Estem establint com s'han de proporcionar, com han de ser els espais on es presten els serveis, quines condicions laborals han de tenir les persones que treballen en aquest sector, etc.

Atendre els cuidadors. Una altra de les àrees és l'atenció dels cuidadors. La intervenció sobre l'entorn. Proporcionem a les famílies serveis de proximitat, ajudes per a la rehabilitació dels habitatges, ja que considerem que l'atenció domiciliària és un eix estratègic. **També treballem pel reconeixement social de les cures, així com per la formació de persones que es troben a l'atur i per la formació permanent.**

ROSA MARTÍNEZ

Perspectiva de gènere. Les polítiques de les cures continuen situant-se en un pla secundari. Com és que no són un pilar de l'estat del benestar, com les pensions, la sanitat o l'educació? Cal enfocar la resposta amb perspectiva de gènere. Quan parlem de cures, on no arriba l'estat del benestar hi arriben les dones.

Cures amb drets. Impulsem un model de cures amb drets. El model actual és familiar i molt precaritzat.

Cal desinstitucionalitzar les persones i donar-los respostes més adequades. I millorar els drets laborals dels professionals. Cal implicar les empreses en les qüestions de conciliació.

Flexibilitzar la formació. El sistema actual només cobreix el 30 % de les necessitats: 600.000 professionals, que suposen només el 2 % de l'ocupació total d'Espanya. **Aquestes dones tenen un baix poder negociador, perquè hi ha poca sindicalització i poca formació. És difícil millorar. Solucions: flexibilitzar l'entrada a la formació, promoure l'habilitació professional o regular l'arrelament per formació en la legislació d'estrangeria.**

BJÖRN GRUBER

Acords pilot. Kofi Annan: considerem l'emigració no com un desafiament sinó com una oportunitat. Que beneficiï el país de destinació, el país d'origen i l'immigrant. **Comencem amb acords pilot amb països socis. Com podem fer-ho de manera justa? Tenim tres principis fonamentals: 1) transparència des del punt d'origen fins al final; 2) l'ocupador paga la formació, i 3) els mateixos drets des del començament.**

Formació en origen. El reconeixement de capacitats d'un país a un altre és un tema important. **Impulsem programes de formació que poden començar als països d'origen. Cal motivar el sector privat perquè inverteixi en la capacitació per a aquest tipus de cures i tingui en compte el tema salarial.**

1. Elena Glinskaya, Banc Mundial
2. Carmen Maeztu, Govern de Navarra
3. Rosa Martínez, Govern d'Espanya
4. Björn Gruber, Societat Alemanya per a la Cooperació Internacional

“Les polítiques de les cures continuen situant-se en un pla secundari. Com és que no són un pilar de l'estat del benestar, com les pensions, la sanitat o l'educació? Cal enfocar la resposta amb perspectiva de gènere.”

Finançament de les cures de llarga durada: el paper de la seguretat social

1. Ignacio Álvarez,
Universitat Autònoma de Madrid
2. Philip O'Keefe, Universitat de
Nova Gal·les del Sud

IGNACIO ÁLVAREZ

Xarxa de seguretat. Podem identificar tres tipus principals de sistemes de finançament: 1) els sistemes basats en els impostos, com els dels països nòrdics; 2) els sistemes de seguretat social, i 3) els sistemes de xarxa de seguretat, que ofereixen assistència només a les persones amb ingressos baixos. **Aquest sistema tendeix a crear llacunes per a la gran majoria de la classe mitjana, que no és prou pobra per beneficiar-se del sistema ni capaç de cobrir les seves pròpies despeses.**

Impostos i seguretat social. Els sistemes basats en impostos o en seguretat social són més eficients en termes econòmics i socials. Els sistemes de seguretat social tenen una gran transparència.

Els sistemes basats en impostos no depenen del mercat laboral i legitimen les cures de llarga durada com un dret universal.

PHILIP O'KEEFE

Pagar cadascú de la seva butxaca.

Als països en vies de desenvolupament, la manera majoritària de finançar les cures de llarga durada és pagar cadascú de la seva butxaca. El sector de la salut ofereix moltes cures de llarga durada, però gairebé en secret: llargues estades hospitalàries, sense la rehabilitació adequada. Per tant, existeixen uns serveis privats majoritaris i uns serveis públics ineficients.

IGNACIO ÁLVAREZ

Descentralització infeliç. Espanya té un sistema mixt, amb un finançament total d'uns 11.000 milions d'euros. Aquests diners venen de dues fonts: el finançament del Govern central i el finançament de les regions a través dels impostos. Una altra font de finançament és el copagament. Espanya és un exemple de descentralització infeliç. **El Govern central no pot crear el marc legislatiu, que recau en les regions, amb grans diferències entre les unes i les altres. Caldria crear mecanismes equalitzadors.**

PHILIP O'KEEFE

La Xina, descentralitzada. Des del punt de vista públic, la Xina està molt descentralitzada. Hi ha diferències enormes derivades dels

recursos locals. Les regions occidentals estan del tot subvencionades. Les províncies centrals reben grans subvencions, mentre que les províncies de l'est amb prou feines reben res, perquè es considera que tenen ingressos de sobres.

IGNACIO ÁLVAREZ

Reformar el sistema. El tema principal en el cas d'Espanya és la dificultat que suposa introduir una reforma en el sistema actual. **Hem pogut augmentar els ingressos del Govern central per abordar les llarguíssimes llistes d'espera, l'atenció domiciliària i la precarietat de les condicions laborals dels cuidadors. Però, malgrat l'augment del finançament, no hem aconseguit resoldre aquests tres problemes.** Les coses no s'arreglen en un any. Cal obrir un debat sobre quin tipus de descentralització volem.

PHILIP O'KEEFE

Tot és millora. La despesa pública dels països de l'orient asiàtic és negligible: clarament, calen més recursos. No tenim gaires diners, però hem de definir a què els destinem. Ara bé, com podem saber què hem de fer si no sabem quants diners tenim? És la història de l'ou i la gallina. **Quan comences amb un nivell tan baix, tot és una millora. La part positiva és que s'està reconeixent la necessitat de les cures de llarga durada, amb una política pròpia. És el primer capítol de la història.**

“Els sistemes de seguretat social tenen com a avantatge una gran transparència. En canvi, els sistemes basats en impostos no depenen del mercat laboral i legitimen les cures de llarga durada com un dret universal. Són dos sistemes molt funcionals i pràctics.”

1 D'OCTUBRE DE 2024

Pilars per abordar l'envelliment: treballar més anys i finançar la longevitat

IRENE LEBRUSÁN, UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE MADRID

Envellir bé

Envellir bé. Per què ens fa tanta por envellir? Estem en contra de la idea de ser vells. Les pel·lícules i la publicitat ens ofereixen una idea totalment errònia: tenim una perspectiva molt poc realista de la vellesa.

El càstig és envellir. *El castell ambulat* és una novel·la de fantasia del 1986 escrita per Diana W. Jones. El 2004 se'n va estrenar la versió animada de Miyazaki. La protagonista es passa el dia fent barrets. **S'avorreix i no socialitza. Coneix la bruixa de l'oest, que s'enfada molt amb ella, la maleeix i la converteix en una anciana de vuitanta anys.** L'autora pretén explicar que la protagonista envellaix no només per la maledicció, sinó també perquè està atrapada en una vida que no vol.

Els vells són els altres. El *constructe* de l'envelliment és un problema. **No estem preparant la societat per a un canvi demogràfic. Tenim la idea que els vells són els altres i que són una càrrega. Però també nosaltres, si tenim sort, serem vells algun dia...**

Ens costa socialitzar. Què passa quan ens jubilem? No estem preparats per a aquesta època de les nostres vides. Ens costa socialitzar. Ens hem passat la vida treballant. Què fem, després? S'obre una època buida de significat. Com podem convertir aquesta època en un temps agradable per viure?

Bones relacions. Envellir bé també té a veure amb la manera com encaixem els alts i baixos de la vida. Sovint posem la responsabilitat de no envellir bé sobre la població. Ens oblidem de la situació estructural. No parlem de pobresa, per exemple.

No parlem d'estabilitat emocional. Les bones relacions són clau per a la vida. Quant de temps ens queda, quan pleguem de treballar, per establir comunitat?

Llindar màgic. Ens hem d'adonar que els canvis de la societat als quals ens enfrontem comencen molt abans dels seixanta-cinc anys. La vellesa no és un llindar màgic. **Tenir seixanta-cinc o setanta anys no et converteix en part d'un grup homogeni. La dependència, per exemple, pot arribar en diverses etapes de la vida.**

Adaptar-nos a una oportunitat. En el futur, no serem la persona anciana que ens pensàvem quan érem petits. **Les coses han canviat i ens hem d'adaptar a aquesta oportunitat: hem d'incloure les persones grans en les nostres societats.**

Incorporar anys bons a la vida. Hem d'augmentar el significat d'aquesta part de la nostra vida. Si ens queden més anys d'una vida que no val la pena de viure, no envellirem bé. **No es tracta de prolongar el patiment, sinó de guanyar anys bons. Els suïcidis de persones de més de seixanta-cinc anys estan augmentant. Tenim una responsabilitat.**

Inclusió social. Una persona gran és una persona jove amb més anys. Hem d'afavorir la connexió amb la vida anterior. Com? Amb participació i inclusió en la societat. **Les cures són importants, però si la persona no té la possibilitat d'estar connectada amb la seva comunitat, no tindrà l'oportunitat de tenir amics ni de sortir de casa. Es tracta de potenciar els llaços entre les persones des d'abans dels seixanta-cinc anys.**

“Què passa quan ens jubilem? No estem preparats per a aquesta època de les nostres vides. Ens costa socialitzar. Ens hem passat la vida treballant. Com podem convertir aquesta època en un temps agradable per viure?”

Una longevitat més extensa i productiva: habilitats, adaptacions laborals i altres aspectes

1. Andras Bodor, Banc Mundial
2. Andrea Petrelli, OIT
3. Shruti Singh, OCDE
4. Ignacio Apella, Banc Mundial

ANDREA PETRELLI

Millorar amb l'edat. Sabem que hi ha algunes capacitats específiques i funcions cognitives que es redueixen amb el procés d'envelliment. Però això és cert només fins a cert punt. Existeix evidència mèdica que les capacitats socials i cognitives milloren amb l'edat.

Dreceres. Segons un estudi recent, el 2042 el Regne Unit serà cronològicament més gran però cognitivament més jove. Un altre estudi demostra que les persones grans se'n surten millor que les joves en qüestions de memòria perquè fan servir dreceres.

Augmentar la productivitat. Segons l'OCDE, tenir treballadors més grans podria fer augmentar el PIB un 19 % el 2050. Un augment del 10 % del percentatge de treballadors de més de cinquanta anys aporta, de mitjana, un augment de la productivitat de l'1 %. A més, pot reduir els costos de la rotació. En les condicions adequades, les persones grans no tan sols tindran un rendiment correcte, sinó que fins i tot poden superar les joves.

SHRUTI SINGH

Diferències regionals. A mesura que més persones joves entren al mercat laboral, més persones grans se'n retiren. L'impacte és bastant diferent segons els països de l'OCDE. Corea i el Japó tenen societats bastant envellides. En

aquests països, la capacitat de treball i la capacitat productiva s'han reduït enormement.

Societats envellides. A Rússia, la Xina i el Brasil s'està produint una contracció de la població en edat de treballar. En els propers anys, l'envelliment reduirà la font de talent disponible, augmentarà la càrrega econòmica sobre la població en edat de treballar i el nostre sistema de cures i de seguretat social es veurà sotmès a una gran pressió.

Millora de les oportunitats professionals. Solucions? Fecunditat i immigració són temes delicats. També hi ha la qüestió de proporcionar oportunitats professionals millors a les persones més grans. A l'OCDE, les persones més grans treballen molt més ara que no pas en el passat. Si tots els països poguessin incorporar més persones grans, podria augmentar el PIB.

Renunciar a la formació. Amb l'edat és més difícil canviar de feina. L'edat és una de les limitacions més importants que es perceben per a la mobilitat en el mercat laboral, molt per sobre de la disponibilitat laboral. Existeix una discriminació persistent per edat. D'altra banda, molts treballadors renuncien a la formació, totalment necessària, perquè pensen que estan a punt de jubilar-se.

IGNACIO APELLA

Transició accelerada. Els països llatinoamericans estan experimentant una transició demogràfica. A diferència del que ha passat a Europa, en aquest cas és molt més ràpida. A Europa es va trigar setanta anys a duplicar la ràtio de dependència de l'edat avançada. A l'Amèrica Llatina només es trigarà vint-i-cinc anys. Tenim molt menys temps per preparar-nos.

Vells i rics. Com finançarem l'augment de la despesa en serveis socials? El repte és: com ens fem rics abans de fer-nos vells? Per aconseguir-ho cal augmentar la productivitat i també la taxa d'estalvi. Una opció és augmentar la participació d'adults de més edat en la força laboral, combinant-ho amb diferents polítiques entre la població activa per reforçar la formació i per estar al dia amb el canvi tecnològic.

“Com finançarem l'augment de la despesa en serveis socials? El repte per als països és: com ens fem rics abans de fer-nos vells? Per aconseguir-ho cal augmentar la productivitat i també la taxa d'estalvi.”

TAULA RODONA

Redefinir la formació continuada fent èmfasi en els treballadors grans i la seva productivitat

1. **Sílvia Garcia-Mandicó**, Banc Asiàtic de Desenvolupament
2. **Tatiana Rowson**, Universitat de Reading
3. **Mike Mansfield**, ProAge

SÍLVIA GARCIA-MANDICÓ

Països envellits. La regió d'Àsia-Pacífic és una de les que està envellint més ràpidament de tot el món. El 2022 el 13 % de la població tenia més de seixanta anys. El 2050 aquest percentatge haurà augmentat fins al 25 %.

Jubilacions primerenques. Ens hem de preparar per al canvi. **Tenim una part important de la població que treballa en el sector informal i que no té accés a les pensions. Altres persones es jubilen relativament joves.**

Formació continuada. No es tracta, simplement, de posposar l'edat de jubilació, sinó de millorar la qualitat de vida que es deriva de la formació continuada al llarg de tota la vida. Molts treballadors, tanmateix, no volen aprendre. Com podem millorar aquesta situació?

TATIANA ROWSON

Falta alfabetització. La plasticitat del cervell ens permet aprendre al llarg de tota la vida. Però hem d'afavorir un aprenentatge que tingui sentit. **La gent no té consciència del que significa viure vides més llargues des del punt de vista sanitari, de les cures, les relacions socials, les finances, etc.** Fins i tot entre professionals molt formats, falta aquesta alfabetització.

Aprendre perquè sí. La formació continuada no s'ha d'ocupar només de la capacitat per a la feina. Hem d'ensenyar a les persones a gestionar la incertesa. **Hem d'ajudar-les a reconnectar-se amb les seves capacitats. Animar-les a gaudir del plaer d'aprendre com un fi en si mateix.**

Descobrir talents amagats. L'aprenentatge és bo per a la nostra salut mental, estructura la nostra cognició. **Si no tenim un propòsit específic, l'aprenentatge pot fer aflorar algun tipus de talent que tinguem amagat.**

Implicació. Es tracta de promoure l'aprenentatge de manera incremental, amb microcredencials, flexible, per tal que les persones s'hi mantinguin implicades. **Hi ha d'haver varietat d'ensenyaments, perquè hi ha tanta variació entre edats com dins de cada grup d'edat.**

MIKE MANSFIELD

Invertir en aprenentatge. Per què és important que els ocupadors inverteixin en aprenentatge al llarg de la vida? **Al Regne Unit, des del 1992, els treballadors de més de seixanta anys han augmentat el doble que els treballadors d'entre 25 i 49 anys. Cal crear proposicions de valor per als empleats de més edat.**

Punt final? Segons un estudi, només un 27 % de persones veu la jubilació com un punt final. Moltes continuen treballant. Els agrada treballar i la feina els dona un sentit. **Un 79 % dels ocupadors creuen que els treballadors de més edat ajuden en la transferència de coneixement. Els ocupadors que volen créixer haurien d'invertir en aquest sector del mercat laboral amb més experiència.**

Edatisme. Si comparem la formació que s'ofereix als treballadors joves amb la que es destina als de més edat, veurem que als joves se'ls prepara en l'ús de tecnologies avançades, mentre que als grans se'ls ofereix la formació bàsica: és un patró. **Hi ha molt edatisme. Hem de generar un lloc de treball més inclusiu pel que fa a l'edat.**

“La formació continuada no ha d'ocupar-se només de la capacitat per a la feina. Hem d'ensenyar a les persones a gestionar la incertesa. Animar-les a gaudir del plaer d'aprendre com un fi en si mateix.”

TAULA RODONA

Aprofitar la immigració per mitigar els reptes que planteja l'envelliment de la població

PABLO ACOSTA

Estancament. El 2075 el món s'estancarà pel que fa a població, però, en canvi, hi haurà regions on el nombre d'habitants augmentarà.

Mercat laboral a debat. Als països d'ingressos mitjans i baixos –com l'Índia, Bangladesh o el Pakistan–, també es produirà un envelliment de la població. Els països d'ingressos baixos són els únics que continuaran progressant al llarg del segle. I això ens obligarà a debatre sobre el mercat laboral.

Escenari global. En alguns països, també a Espanya, ja s'estan experimentant mancances importants al mercat laboral en diversos sectors. A Europa hi ha sis milions de vacants que no es poden ocupar. Tenim el repte d'atreure treballadors.

Crear vies específiques. Cal invertir en formació. Cal garantir que els sectors i el currículum estiguin identificats correctament i que responguin a les necessitats del mercat laboral. Si ja es disposa d'un acord amb alguns països, cal crear vies específiques per a ells.

Repartir els costos. És important comptar amb un coordinador de les parts interessades. Alguns d'aquests plans estan finançats per socis internacionals. Cal arribar a xifres més altes. I garantir que el cost es divideixi de manera

igualitària entre totes les parts implicades, incloent-hi els països als quals van destinats els plans.

Què pot fer el Banc Mundial? Des del Banc Mundial podem ajudar a finançar algunes de les primeres fases. **Preparem treballadors mitjançant projectes de formació professional en col·laboració amb diverses institucions.** Fem assessorament tècnic entre Espanya i països com la República Dominicana, Colòmbia o l'Equador.

Equiparar competències. Intentem identificar els sectors en què hi ha bretxes i crear eines d'equiparació de competències. **També busquem la manera de finançar els sistemes migratoris que poden millorar el moviment i la preparació dels treballadors i reforçar les capacitats de les famílies per beneficiar-se d'aquesta situació de canvi.**

BJÖRN GRUBER

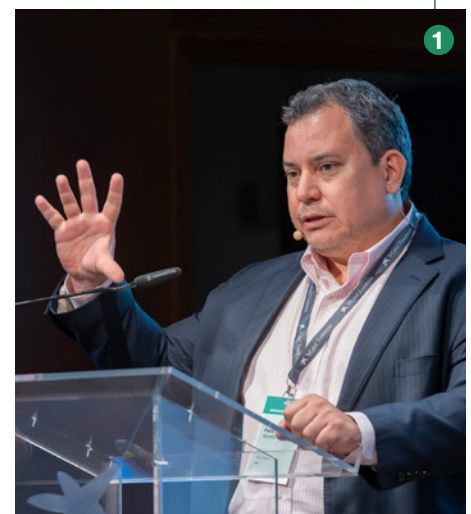
Escalar cap amunt. Agafem els projectes EFTP (educació i formació tècnica i professional) que normalment no funcionen a escala nacional i els portem a escala internacional. **Comencem amb un projecte petit i escalem cap amunt.**

Invertir conjuntament. Promovem la migració de manera segura, des de la confiança que el sistema pot créixer. **A Alemanya necessitem molt jove, mentre que altres**

1. Pablo Acosta, Banc Mundial
2. Björn Gruber, Societat Alemanya per a la Cooperació Internacional

països necessiten augmentar la força de treball. Hem d'invertir conjuntament en el desenvolupament de competències.

Sistema meticulós. Tenim un projecte amb Ghana i el Senegal en el sector de la construcció. És un àmbit en què el sector privat ghanès i l'alemany tenen interessos compartits. El sistema és molt meticulós i estem aplanant el camí per a les properes promocions.

“Cal invertir en formació. Cal garantir que els sectors i el currículum estiguin identificats correctament i que responguin a les necessitats del mercat laboral.”

TAULA RODONA

Repensar les pensions i la seguretat financera a edats avançades: reformes, nous paradigmes i canvi de discurs

GUSTAVO DEMARCO

Sostenibilitat. El marc referencial que utilitzem per a les pensions no es basa tant en models, sinó més aviat en principis de sostenibilitat, idoneïtat i justícia. Les societats envellides tindran costos cada vegada més elevats de cures de llarga durada i hauran de vetllar per l'accessibilitat i la qualitat d'aquestes cures.

NICK BARR

Alfabetització financera. Moltes persones es retiren tan bon punt se'ls permet, per interès seu o de les seves famílies. Però tenim grans problemes d'alfabetització financera. Quina acumulació necessitaran per finançar un cert nivell de vida? En el cas d'una edat de jubilació precoç, cal assegurar-se que sigui adequada en un règim de pensions amb un pla de beneficis adequat.

Augment de l'esperança de vida. L'edat més primerenca de jubilació hauria d'augmentar amb l'esperança de vida. Vivim més temps, de manera més saludable, i la societat s'ha fet més rica. Tenim marge perquè la gent pugui decidir entre treballar a temps complet o a temps parcial, o jubilar-se del tot.

Discriminació per edat. Al món actual, les persones arriben a l'edat

de setanta anys en molt bones condicions. Un altre problema és la rigidesa del mercat laboral, la manca d'opcions de treball a temps parcial. Per què els ocupadors no contracten els treballadors grans? N'és responsable, en part, la discriminació per edat.

Canviar l'actitud. Les capacitats caduquen de manera cada vegada més ràpida, i el cost d'actualitzar els coneixements augmenta molt més ràpid que en el passat. Els ocupadors creuen que els treballadors grans tenen una salut més dolenta. Què podem fer? Canviar les actituds, pensar de manera més intel·ligent pel que fa a l'edat. I impulsar polítiques per animar els treballadors grans a continuar.

AGNIESZKA CHLON

Davallada de la fecunditat. Els països que pateixen una davallada més accentuada de les taxes de fecunditat –Lituània, Letònia, Bulgària, Grècia, Polònia o Romania– són els que tenen un PIB *per capita* més baix. A la República Txeca hi ha molts llocs de treball vacants i ningú que els pugui ocupar. Moltes persones que són necessàries ja estan a punt de jubilar-se, i els joves no estan preparats. Els ocupadors no estan tan predisposats a deixar que els seus treballadors es jubilin. Però el canvi poblacional és inevitable.

1. Gustavo Demarco, Banc Mundial
2. Nick Barr, London School of Economics
3. Agnieszka Chlon, Escola d'Economia de Varsòvia

Treballar més anys. Si els països no reformessin el seu sistema de pensions, la despesa per aquest concepte augmentaria dos punts percentuals del PIB, fins a arribar al 10 %. Es pot animar les persones a treballar més anys. I es pot reduir el nivell de les pensions: és una cosa que també passarà a molts països.

Canvi oficial. Endarrerir l'edat de jubilació és la reforma que fa més por als polítics. Prefereixen reduir el nivell de les pensions. Cal combinar totes dues coses. No podem continuar fins a l'infinit pagant les pensions com a percentatge del PIB. Hem de pensar en les edats de jubilació. I promoure un canvi oficial en lloc d'introduir incentius que normalment no funcionen.

“L'edat més primerenca de jubilació hauria d'augmentar amb l'esperança de vida. Tenim marge perquè la gent pugui decidir entre treballar a temps complet o a temps parcial, o jubilar-se del tot.”

No és progrés si no progressem tots, no tenim enlloc on anar si no hi anem tots junts.

Del seminari em queden tres idees principals. La primera és la urgència: hem d'anar ràpid i pensar a llarg termini. La longevitat implica respondre a les necessitats d'avui, però també a les de demà. La segona és que hem de posar fil a l'agulla i aturar-nos a reflexionar. Hi ha moltes preguntes que no tenen resposta i que ens ajudaran a construir les dimensions de la longevitat. La tercera és que necessitem solucions globals. Caldrà talent a tots els països. És molt important tenir en compte les perspectives comunitàries.

Des de fa més de cent anys, a la Fundació "la Caixa" intentem promoure i impulsar una societat justa i equitativa, i moltes de les coses que fem estan relacionades amb la longevitat. Tenim un programa per a persones grans, un programa d'acompanyament al final de la vida i convocatòries de diferents tipus en biomedicina, recerca social i acció social. A part d'aquests programes, també impulsem trobades com aquesta, amb persones d'un perfil molt alt, per compartir coneixement i generar sinergies per actuar en els reptes que se'ns puguin presentar, com el de la longevitat. Ha estat un plaer treballar amb el Banc Mundial. Hem après moltíssim.

ARANTXA RIBOT,
L'OBSERVATORI SOCIAL DE LA
FUNDACIÓ "LA CAIXA"

L'esperança de vida ha augmentat en economies d'ingressos elevats, però també en països d'ingressos mitjans i baixos. Supervivència no equival a prosperitat. A l'Amèrica Llatina, els països d'ingressos mitjans i baixos estan envellint abans d'enriquir-se. Cal que actuem amb urgència. Com fem arribar el nostre missatge als ministres d'economia? Hem de parlar el seu mateix idioma. Avisar-los que a molts indrets ja hi ha una crisi: dèficit fiscal en els sistemes de pensions, pressió fiscal, despeses hospitalàries i sanitàries més elevades i manca de força de treball, sobretot en els sectors de les cures i de la salut, que són crítics per a l'agenda de l'envelliment.

De cada deu persones de més de seixanta-cinc anys, vuit viuran en països d'ingressos baixos o mitjans el 2050. En contextos d'alta informalitat i sense assegurança social. Aquesta situació podria portar a un canvi en la participació de les dones en el mercat laboral. La migració, per complexa que sigui des del punt de vista polític, serà una solució necessària. Hem d'evitar el malbaratament de cervells: infermeres que emigren a països desenvolupats per treballar com a cuidadores. Hem d'invertir per millorar les competències necessàries. Crear sistemes financers mixtos i implicar-hi el sector privat. Hem d'adoptar perspectives comunes i fugir de la compartimentació excessiva.

LOLI ARRIBAS-BAÑOS,
BANC MUNDIAL

A Catalunya hi viuen 1,5 milions de persones que tenen més de seixanta-cinc anys. D'aquí a set anys, n'hi haurà 1,1 milions més, cosa que representarà un de cada quatre catalans. El nombre de persones de més de cent anys s'ha multiplicat per 18 en quaranta anys. Ens trobem davant d'un dels avenços més importants de la humanitat.

A Espanya, la reforma del sistema de pensions que es va aprovar l'estiu passat no només ofereix incentius per endarrerir l'edat de jubilació, sinó que també permet una jubilació parcial. Espanya i Catalunya estan en disposició d'aprofitar al màxim el sistema de pensions. Pel que fa als sistemes de protecció social, sabem quins són els reptes. Cal aprofitar al màxim la tecnologia i la innovació i ajudar la gent perquè continuï vivint a casa seva. A Espanya, els individus que acumulen més riquesa són els de més edat, i poden contribuir al bon funcionament del sistema. Podem aportar solucions per afavorir la justícia social, amb un paper important per als mecanismes de copagament.

MÓNICA MARTÍNEZ BRAVO,
GENERALITAT DE CATALUNYA

*"Hem de pensar
a llarg termini i buscar
solucions globals."*

*"Hem d'adoptar
perspectives comunes i fugir
de la compartimentació
excessiva."*

*"Cal aprofitar al màxim
la tecnologia i la innovació
i ajudar la gent perquè
continuï vivint a casa seva."*

